

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Disputatio XI. De obscuritate Fidei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Tom. II.

verò habitus erroris directè, & ex naturâ suâ, ac prædicatis intrinsicis ad falsum inclinât, unde qui illum produceret, censeretur per illum directè inclinare ad falsum.

VIII.
Quid habitus vitiosus occasionaliter augeat meritum, non sequitur eum posse à Deo infundi.

Objicitur septimò specialiter pro habitu vitioso: Hujusmodi siquidem habitus, ad vitium inclinando auget meritum, cum augeat difficultatem, sicut eam auget appetitus sensitivus, quem tamen Deus cuique cum naturâ infundit, ergo & infundere poterit habitum vitiosum, saltem si simul cum eâ infundat gratiam. Sed contra: hinc namque sequeretur Deum posse directè & absolute velle peccatum, variorum siquidem bonorum est homini causa, & peculiariter ad hu-

militatem deservit. Dico itaque in rei cuiuspiam productione non esse spectandum quemcumque finem secundarium, remotum, & extrinsecum, sed primum & intrinsecum, qui cum in habitu erroris sit deceptio, & in habitu vitioso peccatum, neuter potest à Deo produci. Secus se res habet in appetitu sensitivo, ille siquidem directè ad malum non inclinât, sed ad commodum naturæ sensitivæ, hoc verò indifferens est ad bonum & malum: habitus autem vitiosus, de quo hic loquimur, directè & per se ad malum ordinatur, illudque ut finem suum primum spectat, & eum in quo est, ad peccatum positivè semper inclinât.

Aliud est de appetitu, aliud de habitu vitioso.

DISPUTATIO UNDECIMA.

De obscuritate Fidei.

EXPLICATIS iis quæ ad Fidei veritatem, certitudinem, & infallibilitatem spectant, nunc de aliâ illius proprietate, eaque essentiali & intrinsecâ, obscuritate scilicet, agendum, quæ actui Fidei ita est necessario annexa, ut qua ratione obscurus, eadem Fides esse desinat. Hac porro obscuritas in Fide tribus modis intelligi potest, ex parte objecti, subjecti, & actus: Objecti, quædam namque mysteria ita suâ sublimitate abstrusa sunt & abdita, atque ab omni humana mentis captu, naturæq; lumine remota, ut nullus intellectus creatus; quantumvis acutus & perspicax ad claram eorum notitiam pertingere valeat: Ex parte subjecti, quod secundum multos actum clarum de eodem objecto secum in intellectu non patitur. Tandem ex parte actus, qui nimirum sibi semper congenitam habet obscuritatem, quantumvis res, quæ per eum creditur, aliunde esse possit evidens: qua de re mox plura dicentur.

SECTIO PRIMA.

Utrum actus Fidei sit essentialiter obscurus.

I.
Nihil credendum esse docent hæretici, nisi quod evidenter cognoscitur.

NOSTRI temporis Novatores, antiquos Ecclesiæ perduelles, ut sibi similis semper est hæresis, secuti, nihil credendum esse affirmant, nisi quod certò nobis & evidenter constât: ita Calvinus lib. 3. Institut. cap. 2. & in primam ad Corinth. cap. 13. Idem olim, ut refert S. Augustinus lib. de utilitate credendi, cap. 1. docebant Manichæi: unde & vitio vertebant orthodoxis, quod non ex rerum evidentiâ, sed cæco quodam modo in ea quæ credenda proponebantur, tenderent: suis verò, in rebus omnibus evidentiâ pollicebantur; quam

tamen, inquit S. Augustinus, nunquam ostendebant, sed pro veritate fabulas obtrudebant & fomina, infinitisque figmentis ac mendaciis, miseris mortalibus imponebant.

Eandem sententiam, Fidem scilicet esse evidentem docuisse videtur Robertus Holcoth, qui proinde Fidem dicebat non esse liberam, nec voluntatis imperio indigere, sed homines vi rationum, quæ cuique mysterium propositum serio consideranti occurrunt, ad assensum rapi ac necessitari, ita ut actum credendi suspendere nequeant. Suarez tamen hic, Disp. 3. Sect. 7. num. 2. ait eum solum loqui de evidentiâ credibilitatis: qua in re tamen non rectè dicit inferri per eam homini necessitatem in credendo, evidentiâ siquidem credibilitatis, ut dictum est, non cogit ad assensum, sed integrum cuique relinquit actum Fidei suspendere; unde hac evidentiâ positâ, adhuc est locus piz affectioni, & imperio voluntatis,

H.
Ex Catholicis quidam Fidem asserebant esse evidentem.

Evidentiâ credibilitatis nemini inferri necessitatem.

voluntatis, hominem ad Fidem determinantis. Fidem etiam esse evidenter docuit Franciscus à Marchia in Prologom. Sententiar. quaestione tertiâ.

III. Dicendum tamen cum communi Theologorum sententiâ actum Fidei esse obscurum, & ita obscurum, ut quâ fides clarus esse non possit: ita S. Thomas hic, quaest. 1. art. 4. Ockam in Prologo, quaest. 3. Capreolus d. 25. quaest. unicâ. Caietanus hic, quaest. 1. art. 4. Bannez, Aragon, & alii. Idem ex recentioribus docet Suarez hic, Disp. 3. Sect. 7. Valentia hic, quaest. 1. parte 4. §. 1. Tannerus tomo tertio, Disp. 1. quaest. 1. dub. 6. num. 158. & alii.

IV. Ut clariùs hac in re procedamus, recolendum quod supra diximus, duobus modis intelligi posse actum Fidei esse obscurum, & requirere in evidentiâ, nempe ex parte objecti, ita scilicet ut actus Fidei feratur in obiectum non visum, nec clarè cognitum per medium Fidei, sed quantumvis per aliud medium seu motivum res clarè innotescat credenti, medium tamen Fidei in actu non pariat nisi obscuritatem. Secundus modus in evidentiâ, ut supra dixi, est ex parte subjecti, ut nimirum non solum actus Fidei per suum medium non pariat evidentiâ, sed ulterius requiratur ut subjectum seu intellectus credentis non habeat evidentiâ per quodcunque medium. Nos in hac Sectione de priore tantum obscuritate loquimur, seu ex parte objecti, & mediû Fidei.

V. Quod ergo Fides in suo actu, seu ex medio proprio Fidei, non solum non postulet, sed excludat evidentiâ clarè constat ex illo ad Hebraeos 11. Fides est argumentum non apparentium: quod aperte arguit debere actum Fidei esse obscurum, res enim apparere dicuntur, dum clarè percipiuntur: hinc Apostolus 1. ad Corinth. 13. vers. 12. Videmus nunc per speculum in enigmate: ubi videmus idem sonat quod cognoscimus, ut ibidem advertit S. Thomas, & dum dicitur Fidei cognitionem esse enigmaticam, certum est debere esse obscuram. Quâ etiam de causâ S. Petrus Epistolâ secundâ, capite primo, vers. 19. Fidem comparat lucernâ lucenti in caliginoso loco.

VI. Nec ullo modo satisfacit quod loco illi Apostoli respondet Calvinus supra citatus, nempe solum velle Apostolum Fidem esse argumentum non apparentium sensu. Hoc inquam nullo modo satisfacit; inprimis namque est aperte contra mentem Divi Pauli, qui ex eo quod Fides sit de rebus non apparentibus arguit debere nos cum humilitate & patientiâ in futurorum bonorum, quæ non apparent, spe & expectatione per Fidem vivere: unde secundum Apostolum debent bona illa, non sensu tantum, sed neque intellectu conspici, alioqui nulla esset Divi Pauli illatio. Deinde prima etiam principia, quæ sunt cognitiones omnium evidentiâ, essent rerum non apparentium, cum eorum objecta sensu sapè non dignoscantur.

VII. Secundò probatur conclusio, Fidem scilicet esse obscuram: nam ut optimè arguit S. Thomas hic, quaest. 1. art. 4. Actus Fidei, non quoad exercitium tantum, sed quoad specificationem est liber, qui proinde non nisi ex actu voluntatis, hominem ad credendum moventis & inclinantis elicitur, ergo obiectum ut Fidem terminat, non est evidens, hujusmodi siquidem objecta motuque

voluntatis non indigent, sed intellectum ad assensum rapiunt. Antecedens probatur ex variis Scriptura & Conciliorum testimoniis, quibus aperte indicatur ita homines Fidei nostræ mysteria credere, ut penes ipsos sit non credere, nec Fidem amplecti, sed rejicere. Ut verò alia, quæ passim in Conciliis habentur omittam, sic Sess. 6. cap. 6. loquitur Tridentinum: *Disponuntur autem (homines) ad ipsam justitiam, dum excitati divinâ gratiâ, & adjuvi Fidem ex auditu concipientes, libere moventur in Deum; credentes vera esse, quæ divinitus revelata, & promissa sunt.*

Hanc insuper veritatem, Fidem scilicet esse obscuram, clarissimis probatur Sanctorum Patrum testimoniis. Sic S. Basilius homil. in Psalmum 115. Fidem ait non inniti geometricis probationibus, sed animis nostris, inquit, se insinuat efficaci operatione Spiritus Sancti: & postea addit, Fidem esse assensum nullâ præviâ inquisitione nitentem. Sanctus etiam Gregorius Nazianzenus Oratione 34. Fidem rationi opponens: Fidem, inquit, potius quam rationem sequamur. Deinde S. Hilarius 8. de Trinitate sic habet: *Maximum Fidei meritum est sperare quod nesciat.* Item S. Dionysius de divinis Nominibus cap. 7. Est, inquit, stabilis credentium Fides, & simplex veritatis notio imperisibili veritate certa: quod nimirum ratione probari non possit. Hoc etiam alii ex Patribus clarissimè tradunt.

Omnium verò apertissimè Fidei in suo actu obscuritatem docet S. Augustinus. Sermone ergo primo de Trinitate: *Fidelis sum, inquit, credo quod nescio:* ex quibus Sancti Doctoris verbis clarè colligitur existimasse ipsum Fidem non esse scientiam, tunc namque dicere cum veritate non potuisset, id se nescire quod credebat, cum ipsum credere esset scire. Tract. etiam 40. in Joannem, de iis Isaïæ verbis loquens, Nisi credideritis, non intelligetis: *Credimus, inquit, ut cognoscamus, non cognoscimus ut credamus.* Item contra Epistolam fundamenti, cap. 4. sic loquitur: *Turbam fidelium, non intelligendi vivacitas, sed credendi simplicitas turisimam facit.* Tandem, ut alia ejus hac de re dicta omittam, libro de utilitate credendi, capite undecimo: *Quod, inquit, intelligimus aliquid, debemus rationi; quod credimus, auctoritati.*

Ratio demum à priori, Cur Fides essentialiter sit obscura, est, scientia siquidem, seu cognitio evidens rem in se clarè, & per principia illius intrinseca cognoscit, at vero Fides ex essentiâ suâ habet, ut in objecta tendat per principia extrinseca; & ut quis credat propter dictionem & auctoritatem alterius, hoc autem non parit nisi obscuritatem. Et licet utraque motiva ad eundem assensum interdum concurrant, & idem actus simul Fides sit & scientia, ut ostendi Disp. 50. Logicæ, Sect. quartâ & quintâ, atque ita utraque ratio in eandem entitatem coalescat, quâ Fides tamen actus ille non est clarus, quanvis sit prout est scientia: ut loco citato fuse est declaratum.

Sacra Litte-
ra, & Con-
cilia docent
Fidem de-
bere esse li-
beram.

VIII.
Patrum au-
thoritatis
ostenditur
Fidem esse
obscuram.

Quidam sic
maximè
Fidei meri-
tum.

IX.
S. Augusti-
nus lapsi-
mè, clarissi-
mè, docet
Fidem, quâ
taliam, non
esse scientiâ.

X.
Fides ex mo-
do ostendit
esse obscuram;
scientia clara
est.

Quid dicitur
autem quan-
do idem a-
ctus est si-
mul Fides
& scientiâ.

SECTIO SECUNDA.

*Virum extra visionem beatificam dari
posse evidentiam testimonii divini,
seu attestantis.*

I. *Prima sententia est non posse hoc modo dari evidentiam divini testimonii.*
RATIO dubitandi est: Nullo enim modo videtur fieri posse ut clarè sciatur aliquem loqui, nisi clarè cognoscatur ipse loquens; sic enim in humanis contingit, ubi nisi quis alium de facie noscat, nullà ratione cognoscere potest eum loqui. Hanc proinde sententiam tenet Dominicus Bannez hic, quæst. 1. art. 5. & quæst. 5. art. 1. atque fieri non posse ut viator quispiam evidenter sciat Deum loqui, cum quamdiu manet viator, Deum videre nequeat.

II. *Secunda sententia ait posse dari evidentiam attestantis testimonii divini in via.*
Secunda sententia affirmat posse eum, qui non videt Deum, habere nihilominus evidentiam attestantis, seu testimonii divini. Hæc est communis Theologorum sententia: eam tenet Durandus in 3. dist. 23. quæst. 9. Carthusianus q. 1. Prolog. §. *Contra cujus dicta*: Bassolis in eodem Prologo. Caietanus 2. 2. quæst. 5. art. 1. Ferrara 3. contra Gentes, cap. 4. Suarez hic, Disputat. 3. Sect. 8. puncto 1. & to. 1. in 3. partem, Disp. 24. Sect. 2. Vasquez 1. parte, to. 2. Disp. 135. & to. 1. in 3. parte, Disp. 53. num. 5. Torrez Disp. 9. dub. 1. Cardinalis de Lugo Disputatione 2. num. 1. Oviedo Contro. 4. num. 13. Arriaga hic, Disp. 4. Sect. 1. num. 2. Coninck hic, Disp. 11. dub. 2. num. 53. Valentia Disp. 1. quæst. 5. puncto 1. Lorca 2. 2. quæst. 5. art. 2. & alii passim.

III. *Revelatio divina est duplex, interna seu activa, & externa seu passiva.*
Ad quæstionis resolutionem notandum, Revelationem divinam duplicem esse, internam seu activam, & externam seu passivam. Revelatio activa est cognitio, quam Deus habet de objecto quod hic & nunc revelat, & volitio illud creaturæ rationali exterius per signum aliquod creatum manifestandi, quod vocatur revelatio externa. Hic ergo quærimus, Utrum homini vel Angelo certò constare possit Deum loqui, & hujusmodi objectum revelare, seu, quod eodem recidit, an divina mysterii alicujus revelatio evidenter à puro viatore, & extra visionem beatificam dignosci queat.

IV. *Interna Dei revelatio intuitivè videtur extra visionem beatificam non posse.*
Prima Conclusio: Certum omnino est revelationem Dei internam à puro viatore videri intuitivè non posse. Ratio est: Interna siquidem Dei revelatio, ut proximè dictum est, consistit in ipsismet actibus Dei internis, cognitione scilicet mysterii, & voluntate illud revelandi, hos autem actus, cum sint ipse Deus, seu realiter cum eo identificati, clarum est nisi à vidente Deum, videri intuitivè non posse: & per hoc factisfit rationi dubitandi supra, n. 1. posita, quæ solum probat actus illos divinos extra visionem beatificam intuitivè à nemine posse cognosci.

V. *Divina revelatio cognosci evidenter potest abstractivè extra visionem beatificam.*
Secunda conclusio: Abstractivè tamen. & per species alias divina revelatio potest certò & evidenter à puro viatore cognosci: ita auctores supra, num. 2. citati. Ut hæc conclusio probetur, inveniri aliquid debet, quod necessariam connexionem habeat cum revelatione divinà, ita ut poni à parte rei illud nequeat, nisi existente revelatione. Si ergo hujusmodi aliquid sit possibile, habemus intentum; illo enim à parte rei posito, evidenter infertur Deum rem illam revela-

ro, & tamen revelatio activa Dei, seu actus ejus internus, non intuitivè, sed abstractivè tantum cognoscitur. Sicut Angelus intuitivè videns se ipsum cognoscit evidenter abstractivè existere Deum, à quo existentiam suam accipit: & qui modum videt intuitivè, infert evidenter existere illius subjectum; quemadmodum viso accidente, cognoscitur ejus subjectum ex naturâ rei.

Posse itaque evidentiam divinæ attestantis à puro viatore, seu extra visionem beatificam haberi, sic ostendo: Nam ut rectè P. Suarez hic, Disp. 3. Sect. 8. n. 2. Potest Deus hominis alicujus vel Angeli intellectui species supernaturales infundere, per quas formetur verbum, seu, vel apprehensio vel judicium supernaturale, per quod Deus homini illi vel Angelo loquatur, & hoc vel illud dicat, simulque addat se hoc sentire & dicere, sicque judicium illud est vera Dei externa locutio: deinde elevare eos potest, ut hoc judicium, seu Dei locutionem reflexè per alium actum supernaturalem & quidditativum cognoscant; in hoc ergo casu scient evidenter Deum per primum illud judicium iis infusum loqui, & rem illam, quam hoc judicium affirmat, revelare, & tamen Deum ipsum, aut actus ejus internos non videbunt, sed eos tantum ex actu hoc, seu signo creato evidenter colligent, quod scilicet judicii illius primi talis sit indoles, ut nisi à Deo tantum à causâ principali produci nequeat.

VI. *Ostenditur evidentiam divinæ attestantis haberi posse extra visionem beatificam.*
Dices: Apprehensio, vel judicium illud primum produci potest ab Angelo, unde evidenter homini constare non potest quòd sit verum. Sed contra: Angelus enim judicium illud producere nequit naturaliter, sed tantum ut instrumentum ad hoc elevatum à Deo, ergo Deus ibi est causa illius principalis, unde falsitas, si in judicio illo reperiretur, non minus tribueretur Deo, quam si illud solus produceret.

VII. *Perinde est utrum Deum per se sciam, an per Angelum judicium illud producat.*
Respondet Bannez, quantumvis Angelus ille in hoc judicio producendo agat ut instrumentum Dei, posse eum nihilominus ex pravâ intentione malitiam actui illi adjungere, & ex illo capite deficere potest revelatio. Respondetur: Etsi possit Angelus malitiam aliquam ab extrinseco illi judicio appingere, cum tamen, ut ostensum est, constet Deum per judicium illud loqui, dubitare nequit is cui infunditur, quin sit verum. Unde quicquid sit circa pravam intentionem Angeli, & malitiam inde secutam, efficere tamen non potest ut judicium illud sit falsum, cum, ut Disp. præcedente, Sect. 5. & 6. ostendi, Deus actum erroneum infundere non possit. Adde posse Deum ad hoc munus assumere Angelum beatum, idque homini clarè ostendere, tunc autem evidenter sciet homo non posse eum illi judicio falsi aliquid adjungere. Tandem, quando Deus solus judicium istud infundit, & hoc homini constat, nullum est periculum falsitatis.

VIII. *Quamvis possit Angelus ille judicium hinc ab extrinseco addere malitiam, non tamen illud reddere falsum.*
Secundò probatur posse purum viatorem habere evidentiam divinæ attestantis: potest namque creatura rationalis per species à Deo infusus intuitivè videre actum Fidei supernaturalis, hic autem, ut Disputatione præcedente, Sect. 2. probatum est, habet necessariam connexionem cum revelatione, ergo qui actum Fidei clarè cognoscit, habebit evidentiam divinæ revelationis, seu attestantis.

IX. *Quis actum Fidei supernaturalis clarè videt, cognoscit evidenter revelationem.*
Ex his constat, ea, quæ pro contrariâ sententiâ adducit Bannez, nullam habere difficultatem; solum enim probant revelationem Dei activam, seu actus ejus internos non posse clarè & intuitivè videri,

X. *Argumenta contraria solum probant non videri,*

posse clarè
videri re-
velationem
Dei inter-
nam.

videri, quod nos non negamus, non tamen probant non posse revelationem illam cognosci abstractivè, per aliquid scilicet ita cum actibus illis connexam, ut illis non existentibus, hoc poni à parte rei non possit, ut totà hac Sectione est declaratum. Hæc de possibili: Utrum enim de facto habuerit quispiam in viâ evidentiâ in attestante, dicitur Sectione quintâ.

SECTIO TERTIA.

Utrum Fides possit esse evidens in attestante.

I.
Scelus pra-
sentis qua-
sitionis pro-
ponitur.

DARI posse evidentiâ in attestante ostensum est Sectione præcedente, ubi id latè probavi: in eo autem sita est, ut ibidem est declaratum, quòd clarè alicui innotescat Deum rem aliquam revelasse: si ergo evidenter sciens quis Deum aliquid dicere, propter hoc ejus testimonium clarè & evidenter cognitum, rei dictæ assentiatur, actus sic elicitus dicitur esse evidens in attestante, de quo proinde actu quarimus, utrum possit esse actus Fidei, cum nitatur divino testimonio, non obscurè, sed evidenter proposito, & consequenter habere nequeat illam obscuritatem, quam Sect. primâ ostendi actui Fidei esse omnino essentiali.

Difficultas
oritur ex te-
stimonio di-
vino clarè
cognito.

II.
Prima sen-
tentia docet
evidentiâ
attestationis
non tollere
obscurita-
tatem.

Prima multorum sententia est, evidentiâ attestationis, seu testimonii divini clarè cogniti non parere evidentiâ rei attestatæ: ita Ferrara lib. 3. contra Gentes, cap. 40. Lorca hic, Disp. 16. n. 3. Becanus cap. 2. q. 2. Caiet. hic, q. 5. a. 1. Amicus Disp. 2. sect. 5. Vasquez primâ parte, tomo 2. Disp. 135. cap. 3. ubi ait, quamvis habeat quis evidentiâ attestationis, & etiam veracitatis divinæ, seu quòd Deus hoc dixerit, & quòd in dicendo sit infinitè verax, ita ut nec fallere possit, nec falli, & inde sequatur mysterium existere, ait inquam, hæc omnia non causare evidentiâ rei revelatæ, quòd nimirum hæc illatio oriatur ex medio intrinseco, non verò ex causâ vel effectu, quæ intrinsecam habeant cum re revelatâ connexionem; ad evidentiâ verò propriam affirmat necessariam esse connexionem intrinsecam terminorum in se, quod non fit propter dictionem alterius, & testimonium extrinsecum. Idem affirmat Turianus; in hoc tamen differt à Vasquez, quod actum illum asserat non esse actum Fidei, sed alium quempiam, vocariq; congruè evidentiâ in attestante.

Dicunt ali-
qui id quod
scitur per
medium ex-
trinsecum
non causare
evidentiâ.

III.
Secunda
sententia
ait eviden-
tiam testi-
monii divi-
ni parere
evidentiâ
rei attestatæ.

Secunda è contrario sententia affirmat evidentiâ attestationis, seu cum quis evidenter novit Deum hic & nunc loqui, causare evidentiâ rei per eum dictæ, seu testatæ, & tollere obscuritatem in omni actu Fidei essentialiter requisitam. Hæc hodie est communior inter Recentiores opinio: eam tenet Suarez tomo in 3. partem, Disp. 27. sect. 2. & hic, Disp. 3. sect. 8. puncto 3. Valentia hic, d. 1. q. 5. puncto primo, Coninck Disp. 9. dub. 8. Lugo hic, d. 2. num. 9. Oviedo Contro. 4. num. 41. Arriaga etiam hic, Disp. 4. sect. 1. n. 8. Bannez 1. part. quæst. 32. art. primo, Durandus in 3. Dist. 31. q. 4. n. 10. & 11. Tannerus, Hurtado, & alii.

IV.
Evidentiâ
in attestante
tollit obscu-
ritatem.

Hæc secunda sententia mihi multo videtur probabilior. Dico itaque, quisquis veracitatem Dei, seu ejus in dicendo infallibilitatem perfectè novit, habetq; evidentiâ attestationis ejus,

seu divini testimonii, dico inquam, actum qui ex his duabus cognitionibus oritur, & in iis fundatur, non esse obscurum, sed clarum, nec posse ullo modo esse actum Fidei. Dixi, qui habet evidentiâ testimonii divini, quantumvis namque evidenter sciat quis hominem hic & nunc loqui, nullam tamen habet rei ab eo dictæ evidentiâ, quia ejus auctoritas non est infallibilis, unde & quod illius testimonio nititur, est necessariò fallibile.

ritatem, ad
Fidem re-
quisitam.

Ut hæc nostra assertio probetur, ponamus tres hujusmodi actus, nempe *Quicquid Deus dicit est verum, Deus dicit Verbum esse incarnatum, ac proinde est verum*: prius ex his propositionibus est lumine naturæ nota; quid enim evidentiùs, quàm Deum, veritatis fontem & auctorem, mentiri non posse, aut falsum aliquid testari. Secunda etiam propositio, *Deus dicit Verbum esse incarnatum*, ut supponimus, est evidenter cognita; hoc est, scitur omnino manifestè Deum hoc dicere, ergo tertiâ propositio, *Verum est Verbum esse incarnatum*, non potest esse obscura, unde enim hauriet obscuritatem; cum etenim quicquid habet, accipiat à duabus illis propositionibus, quarum utraque, ut dictum est, clara est & evidens, non possunt in tertiam illam refundere obscuritatem; cum neutra ullam omnino in se contineat, sed claritatem.

V.
Ostenditur
evidentiâ
veracitatis
ac testimonii
divini pa-
rere cog-
nitionem evi-
dentem.

Non est un-
de actus ille
de mysterio,
hoc modo
revelato
accipiat ob-
scuritatem.

Dices cum P. Vasquez suprà, num. 2. citato, actum quidem illum esse verum, non tamen evidentem. Sed contra; quæ enim sunt evidenter eadem uni tertio, sunt evidenter eadem inter se, sed in duabus illis prioribus propositionibus cognoscitur evidenter terminos esse idem uni tertio, ut constat, nec quisquam negare potest, ergo apertè sequitur connexionem horum terminorum inter se esse evidentem; quo enim gradu cum tertio, eodem inter se conjunguntur.

VI.
Quæ sunt
evidenter
eadem uni
tertio, sunt
evidenter
eadem inter
se.

Dices secundò: Medium hoc est solummodo extrinsecum, non intrinsecum, seu ex causâ vel effectu, unde parere nequit evidentiâ simplici-ter, sed tantum secundum quid, seu evidentiâ consequentiæ, non consequentis, nempe ex ipsis terminis & medio intrinseco. Sed contra; multæ enim sunt demonstrationes, quæ tamen neque sunt à causâ, neque ab effectu, ut *Omne totum est majus sui parte, sed homo est totum & manus pars, ergo homo est major manu*. Item omnes demonstrationes Mathematicæ, ut *Quæ sunt equalia uni tertio sunt equalia inter se, sed hæc duo lineæ sunt equalia uni tertio, ergo sunt equalia inter se*; & alix id genus, quæ nec sunt à causâ nec ab effectu, & tamen evidentiâ concludunt, & omnimodè tollunt obscuritatem. Undecunque ergo proveniat evidentiâ, actui Fidei repugnat. Contra secundò; nec enim aliunde causa & effectus faciunt evidentiâ conclusionis, nisi quia per propositiones rectè dispositas ostenditur evidenter ea identificari in præmissis, & hoc pacto necessitant intellectum ad assensum: cum ergo demonstrationes omnes, quantumvis per medium extrinsecum, hoc præstent, parient evidentiâ, tollentq; obscuritatem ad Fidem necessariam; sicque perinde est quoad hoc, sive sit evidentiâ consequentiæ, sive consequentis, cum utraque rem clarâ efficiat, & parem in assentiendo vim inferat intellectui.

VII.
Quod me-
dium sit ex-
trinsecum
non obscurat
quæ con-
clusio sit
evidentem.

Varia sunt
demonstra-
tiones, quæ
tamen nec
sunt à cau-
sâ, nec ab
effectu.

Omnis de-
monstratio
rem reddidit
evidentem.

Hinc etiam præter dicta num. 6. apertè ostenditur non subsistere quod ait Vasquez citatus, rem scilicet in hujusmodi demonstrationibus illatam, non esse evidentem; conclusio quippe

VIII.
Conclusio in
his demon-
strationibus
est, non est
inquit,

TOM. II.
Semper modalis, sed
sape categorica.

inquit, ex vi formæ nunquam erit categorica, sed modalis; non enim inferitur, ergo Verbum est incarnatum, sed ergo verum est Verbum esse incarnatum. Sed hæc subtilius dicuntur quam verius: contra ergo sic argumentor, conclusio in his demonstrationibus illata non solum est vera, sed evidenter vera, ut ostensum est num. 6. ergo ejus objectum est evidenter verum. Deinde, hujusmodi conclusiones sæpe sunt categoricæ, ut in hoc & similibus syllogismis: *Quicquid Deus dicit esse, est, Deus dicit Verbum esse incarnatum, ergo est incarnatum: vel Deus dicit Trinitatem esse, ergo est.*

IX.
Evidentia in attestante
est evidenter simpliciter.

Ex his præterea habetur, nullam esse limitationem illam, quæ cum Caietano utitur Torrez citatus, & alii, nempe actum istum seu conclusionem esse quidem evidentem, sed tantum in attestante, non simpliciter. Sed contra; conclusio enim evidens in attestante deducitur ex duabus præmissis evidentissimis, quæ suâ claritate non minus necessitant intellectum ad assensum, quam ullæ omnino præmissæ in quibuscunque demonstrationibus, physicis, metaphysicis, vel mathematicis, quæ omnino habentur clarissimæ, ergo pariter est evidentiæ cum illis, & consequenter non secundum quid tantum evidens, sed simpliciter. Utrum autem Fides sit discursiva, & habeat rationem conclusionis propriè dictæ, declarabitur infra.

Egredere ab hac evidentiâ atque ab illâ aliâ necessitatur intellectus.

X.
Non negat S. Thomas evidentiam in attestante tollere obscuritatem Fidei.

Obijciunt aliqui auctoritatem S. Thomæ, q. 5. art. 2. ubi expressè affirmare videtur, posse per miraculum fieri evidens, Deum hic & nunc loqui, rem tamen in se propterea non apparere; ergo secundum Sanctum Doctorem simul cum evidentiâ divinæ attestatiōis manet in objecto sufficiens obscuritas ad actum Fidei. Respondetur, non aliud velle S. Thomam, quam per miracula fieri evidens moraliter, posse Deum hic & nunc aliquid attestari, imò & esse interdum metaphysicè evidens, credibile esse cum loqui, inde tamen non haberi evidentiam rei ab eodictæ, ut bene S. Thomam explicat Bannez citatus, & alii. Quæ ulterius pro contrariâ sententiâ afferuntur, sunt hinc inde hujus decursu Sectionis soluta.

XI.
Non omnis assensus ob alterius testimonium est actus Fidei.

Dicit aliquis, ille actus, qui tanquam ratione formali nititur testimonio alterius, est Fides, sed iste actus hac ratione nititur testimonio divino, ergo est Fides. Respondetur, ut actus aliquis sit Fides, nisi debet testimonio alterius præcisè ut testimonio, quod hic non contingit, actus enim ille evidens in attestante non nititur Dei testimonio quâ tali, sed ut est signum evidens existentia & veritatis rei. Quemadmodum, ut bene advertit P. Coninck citatus, si Joannem audirem mihi dicentem se vivere, actus, per quem huic ejus dicto præbeo assensum, non ei innititur tanquam testimonio, sed quatenus est signum evidens ejus vitæ, estque actus iste scientia à posteriori. Cujus indicium est, quod eodem modo ei hoc dicenti assentiar, sive verax sit, ac fide dignus, sive totâ vitâ mendaciis fuisset doctus.

Res hac declaratur exemplo ex naturalibus desumpto.

SECTIO QUARTA.

Verum stare possit actus Fidei cum evidentiâ in attestante.

SECTIONE præcedente ostendimus, actum, qui innititur evidentiæ divini testimonii, Dei que veracitati perfectè cognita, esse evidentem, nec habere obscuritatem, ad actum Fidei necessariam, sed esse verè scientiam. Nunc ergo ulterius quærimus, Utrum in aliquo intellectu stare saltem Fides possit cum alio actu, per quem evidenter quis sciat dari circa tale objectum revelationem divinam, ita ut evidentiæ revelationis, non antecedenter, seu causaliter ad assensum illum se habeat, ut in Sectione præcedente, sed eodem tempore concomitanter. Hæc proinde quaestio de formali Fidei objecto clarè cognito procedit, quid de objecto materiali, seu attestato, si de illo aliunde habeatur evidens notitia, sentiendum sit, dicitur Sectione sequente.

Prima sententia affirmat posse actum Fidei stare in eodem intellectu simul cum evidentiâ in attestante: ita Valentia hic, quaest. 5. parte primâ Vasquez 1. parte, tom. 2. Disp. 135. Suarez hic, Disp. 3. Sect. 8. p. 3. num. 26. Turrianus Disp. 9. dub. 4. Coninck Disp. 11. num. 21. Arriaga Disp. 4. Sect. 4. & alii. Secunda sententia est Fidem cum actuali evidentiâ attestatiōis reperiri simul nullo pacto posse: ita Durandus in 3. dist. 23. quaest. 9. num. 12. & Dist. 31. q. 4. num. 10. Victoria 2. 2. quaest. 5. art. 1. Bannez & Aragon ibidem: hoc etiam insinuat Cano lib. 12. de locis, cap. 13. Conclusione primâ, & alii non pauci.

Ad quaestionis resolutionem notandum, duobus modis statui hominem vel Angelum posse, qui habet evidentiam in attestante, seu testimonii divini: primò ita ut non aliam habeat cognitionem revelationis seu attestatiōis, nisi evidentem, nec ullas habeat illius species obscuras, sed claras omnes & evidentes. Secundò statui potest, habens quidem evidentiam divinæ attestatiōis, seu clarè sciens Deum hic & nunc loqui, & rem illam revelare, ita tamen ut simul habeat species obscuras ejusdem revelationis, & motiva, quæ morale tantum, non metaphysicam habent cum revelatione connexionem. His positis

Dico primò: Si quis non alias habeat species revelationis nisi claras, nec aliam illius notitiam nisi in attestante, non potest cum hac scientiâ elicere actum Fidei circa objectum, quod proponitur credendum. Ratio est clara; actus namque Fidei, ut Sect. 1. ostensum est, debet esse obscurus, hic autem clara omnia sunt & evidentiæ, nec ullum principium actus obscuri; ergo hoc tantum modo revelationem divinam cognoscens, non potest per eam elicere actum Fidei.

Dico secundò: Si quis habeat species obscuras divinæ revelationis, potest in aliquo casu simul cum evidentiâ in attestante componere actum Fidei circa idem objectum, seu mysterium revelatum. Declaratur conclusio: Contingere etenim potest, ut quis habeat evidentiam attestantis, seu clarè sciat Deum hic & nunc loqui, & rem aliquam revelare, qui tamen non sciat evidenter Deum esse infinite veracem, & quicquid dicit esse verum: potest namque homini simplici, & qui nihil ferè novit circa divina attributa, aliquid

I.
Propositus status præsentis difficultatis.

Quaestio præcedit de objecto formali Fidei, non de materiali.

II.
Dua hinc in re opposita sunt sententia.

III.
Duplici ratione statui potest is qui habet evidentiam in attestante.

IV.
Stare interdum potest actus Fidei cum evidentiâ in attestante.

V.
Primus modus quo componitur actus Fidei cum evidentiâ in attestante.

SECTIO QUINTA.

Vtrum aliquis in viâ habuerit evidentiâ in attestante.

Potest quis scire evidenter Deum loqui, & tamen non scire eum esse infinitè veracem.

aliquid revelare, ac simul evidenter manifestare se hoc dicere, & nihilominus non ostendere evidenter se esse infinitè veracem: imò & homo ille, quamvis habitualiter sciat Deum esse veracem, & quicquid dicit esse verum, potest nihilominus hic & nunc istud non considerare: quo casu clarè constat posse eum simul cum evidentiâ attestatiõnis seu revelatiõnis elicere actum Fidei circa illud idem objectum; quantumvis enim clarè sciat Dei revelatiõnem, inde tamen in hoc casu nulla refunditur evidentiâ in objectum credendum. Hinc, etiam cognito evidenter quòd homo aliquis loquatur, adhuc est locus Fidei humanae, quia homo non est veritatis infallibilis.

VI. Cognitiõ evidenter tam revelatiõne, quam veritate Dei, adhuc est locus actui Fidei.

Dico tertio: Etiam si quis habeat evidentiâ divinæ attestatiõnis, & simul etiam veracitatis, atque ex his eliciat actum scientificum circa objectum tunc revelatum, sitamen juxta dicta n. 3. habeat alia motiva, quæ moraliter tantum, non metaphysicè cum revelatiõne connectuntur, quæ sunt motiva credibilitatis, quibus de facto inducimur nunc in Ecclesiâ ad credendum, ut supra declaratum est Disp. octavâ; in hoc inquam casu adhuc potest ille, stante evidentiâ in attestante elicere actum Fidei circa idem objectum.

VII. Revelatiõ divina cognosci simul potest clarè & obscure.

Ratio conclusiõnis est, hæc namque duæ cognitiõnes habent se invicem disparatè, & quæque ad suum actum concurrunt, illa ad clarum, hæc ad obscurum, nec ullo modo una influit in actum alterius; ac proinde actus ob revelatiõnem obscure cognitum, & per principia obscura elicitus est actus Fidei, & ad eum requiritur pia affectiõ, nullum enim ex ipsius principiis necessitat intellectum ad assensum. Confirmatur, nam juxta communissimam sententiã, ut ostendi Disp. 50. Logicæ, potest circa objectum materiale clarè cognitum dari actus Fidei, sicque simul scientiã & Fides: si ergo clara cognitio objecti materialis non impedit actum Fidei circa illud objectum, cur illum impedit clara cognitio objecti formalis, eadem enim utrobique urgent argumenta: & sicut in illo casu evidentiâ in attestato non tollit Fidem, ita neque hic evidentiâ in attestante. Nec in hoc videtur major difficultas, quam quòd Christus simul utatur circa idem objectum diversis scientiis, abstractivâ scilicet & intuitivâ.

VIII. Evidentiâ in attestante & Fides reperiri possunt etiam in eodem actu.

Dico quartò: Evidentiâ divinæ attestatiõnis non solum non impedit, quo minus simul in eodem intellectu sit actus Fidei circa idem objectum, sed insuper non obstat quin idem numero actus possit esse Fides, & evidens in attestante: Dico itaque eundem actum ex duplici motivorum genere procedere posse, divino scilicet testimoniõ clarè & obscure cognitio, ita ut utraque hæc motiva simul ad illum actum indivisibiliter concurrant. Hæc conclusio eodem modo probatur quo Disputatiõne 50. Logicæ ostendi posse eundem actum circa objectum aliquod materiale esse scientiã, fidem, & opiniõnem, quod cum ibi late ostenderim, hic non censeo repetendum, nec formalitas scientiæ magis impedit formalitatem Fidei in eodem actu, quam actus scientiæ actum Fidei in eodem intellectu, de quo numero præcedente. Videatur Disputatiõ illa quinquagesima Logicæ, ubi hæc fusissimè sunt discussa.

Formalitas non magis impedit formalitatem, quam actus actum.

COMMUNIS Theologorum sententiã est cum S. Thoma hic, quæst. 5. art. primo, Angelos in viâ mysteriorum revelatorum habuisse Fidem tanquam principium supernaturale omnium suorum operum, & Durandum impugnant hoc in 3. d. 23. q. 9. negantem, dicentemque eos, non Fidem sed scientiã evidentem supernaturalem illorum mysteriorum habuisse, omnium operationum supernaturalium fundamentum.

I. Angeli in viâ omnium operationum suarum principium habuerunt Fidem

Hinc non levis oritur difficultas contra id quod supra, Sect. 3. num. 4. diximus, actum scilicet ex evidentiâ attestatiõnis, seu testimoniõ divini, & summæ ejus veracitatis ortum non esse Fidem, sed scientiã mysterii revelati; ex hoc namque sequi videtur Angelos tunc non habuisse Fidem illorum mysteriorum, cum nullas tunc haberint species non claras; nec ullum principium aut motivum ad actum obscurum producendum; vel ergo actus ille ortus ex evidentiâ in attestante est Fides, vel nullam tunc omnino Fidem habuerunt: de quo plura Sect. sequente.

II. Præcipua difficultas contententiã evidentiã in attestante esse Fidem.

Idem videtur de beatissimâ Virgine, quæ habuit evidentiã physicam de Virgineo suo conceptu: Lazarus etiam evidentiã physicã cognovit se à morte ad vitam supernaturalem modo fuisse resuscitatum: item Apostoli resurrectionem Christi, alii alia miracula oculis spectarunt, & consequenter physicam habuerunt eorum notitiã; ergo nisi actus ex hac evidentiâ ortus, seu evidens in attestante sit Fides, hi Christo prædicanti credere non potuerunt. Sed de his minor est difficultas, simul namque habere poterunt species obscuras, & motiva non convincentia, quæ esse poterant principium actus Fidei, vel saltem non constabat ipsis evidenter hæc miracula facta esse in attestatiõnem doctrinæ, quam credebant, sicque in iis mansit obscuritas sufficiens ad actum Fidei, nec completam habebant, etiam physicant evidentiã divini testimoniõ.

III. Evidentiã physicã, quam multi habuerunt de miraculis non obscuris quo minus per veram Fidem christo prædicanti crederent.

Circa animas etiam in purgatorio detentas peccularis esse videtur difficultas; ipsæ namque habent evidentiã in attestante; ex sententiã quippe particularis judicii sciunt evidenter vera esse ea omnia quæ in vitâ crediderant; ergo ea jam credere non possunt, sicque non habent Fidem; nisi actus secutus ad evidentiã in attestante sit Fides. Respondetur, præter hanc evidentiã divini testimoniõ habere ipsas memoriã motivorum credibilitatis, unde per ea induci jam possunt ad credendum illa mysteria, sicut inducebantur dum adhuc essent in vivis. Sic etiam affirmant multi S. Paulum, quamvis ex specie memorativâ sui raptus, mysteriorumque in eo sibi revelatorum, habuerit eorum evidentiã in attestante, potuisse nihilominus ex communibus Ecclesiæ motivis eadem credere per veram & propriè dictam Fidem.

IV. Quo pacto in animabus detentis in purgatorio evidentiã in attestante non impedit Fidem.

Idem dicendum existimo de Prophetis, si qui rerum sibi revelatarum habuerint evidentiã, quod quamvis de omnibus passim non sit necessarium asserere, cum Fides supernaturalis ad Prophetiã rerum futurarum sufficiat, in eximiis tamen quibusdam Prophetis, Moysè nimirum, Davide & aliis, reperta fuisse videtur hæc evidentiã attestatiõnis.

V. Ex Prophetis nonnulli habuerunt evidentiã attestatiõnis.

TOM. II.

attestationis seu divini testimonii. Hinc David 2. Regum 23. v. 24. *Dixit Deus Israël mihi, locutus est fortis Israël sicut lux aurora, oriente Sole, mane absque nubibus rutilat: hæc plus denotant, quam cognitionem obscuram. Hæc tamen evidentia non impediēbat quo minus simul per alia motiva potuerint habere Fidem.*

S E C T I O S E X T A.

Præcipua difficultas circa evidentiam in attestante fuit in primo Angelo.

I. *Præcipua difficultas esse videtur de primo Angelo, cui Deus per se mysteria revelavit.*

Nulla Fidei motiva tunc habuit prius Angelus.

II. *Dici nequit illum actum Angeli non esse evidentem.*

III. *Evidentia attestationis causat evidentiam attestati.*

IV. *Etiam primus Angelus non habuit ullius omnino mysterii evidentiam in attestante.*

TOta itaque difficultas devolvitur ad Angelos, præsertim primum, reliquos enim per primum fuisse illuminatos, communis cum Divo Thoma est Theologorum sententia. Primo itaque Angelo evidenter constabat mysterium Trinitatis exemp. gra. sibi à Deo fuisse revelatum, hanc quippe revelationem sibi fieri, clarè videbat, nec ab alio provenire posse quam à Deo. Cum ergo aliunde naturali lumine ipsi esset evidentissimum, quicquid Deus dicit, esse verum, habebat evidentiam in attestante Trinitatis, & aliorum mysteriorum, quæ Deus ipsi revelabat, nec ulla alia habuit motiva, aut species obscuras, quibus inevidentem de iis cognitionem, seu fidem eliceret, ergo non habuit fidem, quod tamen supra numero primo, cum communi Theologorum sententiâ diximus non esse concedendum.

Hic difficultati variè varii respondent. Vasquez 1. p. to. 2. Disp. 135. cap. 3. ait actum illum, quo Angelus ex revelatione & veracitate Dei evidenter cognitis, infert existentiam mysterii, seu rei revelatæ, non esse evidentem, sicque nihil ob stare quo minus dici possit actus Fidei. Sed contra: nam ut Sect. 3. num. 6. & sequentibus ostendi, actus ille est evidens qui oritur ex duobus evidentibus, cum ergo hic actus sit ejusmodi, negari nequit eum esse evidentem. Videatur Sectio illa tertia, ubi hoc est fusè declaratum.

Torrez, ut loco etiam proximè citato diximus, affirmat actum illum, qui ex divino testimonio, Deique veracitate evidenter cognitis procedit, esse quidem evidentem, non tamen simpliciter, sed tantum secundum quid, nec rerum in se, sed solum in attestante. Verum hoc etiam rejectum est Sect. 3. n. præcipuè nono; actus enim omnis, qui nititur objecto formali evidente, est evidens, & rerum etiam in se veritatem, quantvis per medium extrinsecum evidenter ostendit, & intellectum cogit ad assensum.

Ad difficultatem ergo propositam dico, etiam primum Angelum non habuisse evidentiam attestationis seu testimonii divini neque Trinitatis, nec alterius cujuscunque mysterii, sed tantummodo moralem, & quæ nullo modo pareret claram cognitionem rei revelatæ, nec cum necessitaret ad assensum, sed non minus ad hoc egebat piâ affectione, quam nos ad assentiendum mysticis nobis propositis eadem indigemus: ira Medina 1. 2. quaest. 67. art. 3. dub. 1. Granada 2. parte, Disp. 3. Sect. 3. n. 13. Bannez hic, q. 5. art. 1. & primâ parte, q. 32. art. 1. idem affirmare videtur Valentia q. 5. & alii, estque satis frequens inter recentiores opinio.

Ut verò rem hanc declarem, notandum locutionem hanc primo Angelo à Deo factam, non alio modo contigisse, quam vivam mysterii credendi apprehensionem in illius intellectu formando, quod eo sine faciebat Deus, ut Angelus occasionem inde fumeret assensum illi mysterio præbendi: quamvis verò dicta apprehensio non fuerit signum naturale hujus Dei intentionis, sed ad hoc peculiariter à Deo instituta, ex variis tamen colligere potuit Angelus hanc Dei ordinationem & institutionem, & hanc esse vocem Dei sibiloquentis, cum non verba tantum, sed alia res quæcunque esse possint voces, si ad hoc instituantur, ut constat in surdis ac mutis, qui per signa internos suos conceptus aliis aperiunt, & illorum similiter mentem percipiunt.

Plura autem sunt, ex quibus, tanquam ex motivis credibilitatis extrinsecis colligere potuit Angelus, apprehensionem illam in ipsius intellectu productam, fuisse vocem Dei, quæ eum alloquebatur: primò, quia mysterium, quod per apprehensionem illam representabatur, Deum exempli gratia esse remuneratorem, & premium pro bonis operibus reddere, pœnas pro malis infligere, est rectæ rationi maximè consentaneum, atque in providentiâ ac bonitate Dei fundatum. Secundò, quòd moraliter loquendo nulla sit ratio cur Deus talem, tamque extraordinariam apprehensionem in ejus intellectu formet, nisi ut eum per illam illuminet, eaque velut voce utatur ad ipsum hac de re instruendum. Tertiò, probabile in primis Angelo videri potuit, si mysterium illud esset verum, magnum se illud credendo bonum consequi posse, è contra verò nullum esse periculum mali, si invincibiliter credat falsum, at verò non parum subesse potest periculi si verum non credat. Ex his & aliis, quæ facillè quis excogitare potuit motivis, evidens erat moraliter illi Angelo hanc apprehensionem fuisse vocem Dei, quæ illi intimare voluit dari tale mysterium, sicque elicere potuit actum Fidei, quo illud ita esse crederet quia Deus dixit.

Evidens itaque metaphysicè erat Angelo, hanc apprehensionem sibi à Deo esse impressam, non tamen ei erat nisi moraliter evidens eam fuisse Dei locutionem, cum ad varios alios fines, præterquam ad ipsi loquendum potuerit ei Deus illam inmittere, ut apprehensionem Trinitatis aut Incarnationis infundere illi potuit ad tentandum ejus ingenium, quod præceptoribus in more est, qui ut discipulorum ingenium probent, res eis interdum difficiles proponunt, ut videant quid de iis sint dicturi. Hæc ergo apprehensio non est essentialiter locutio, & consequenter quantumvis sciret evidenter Angelus eam esse à Deo, non tamen propterea sciebat evidenter esse locutionem, & eo animo à Deo immisissam, ut per illam aliquid ipsi significaret.

Ad quod clariùs percipiendum, notandum ex S. Thoma quaest. 12. de Prophetiâ, art. 7. Corp. duo ad Prophetiam requiri, nempe ut quis signum seu cognitionem accipiat, & insuper ut sciat quid significet, quæ duo, ut constat, sunt inter se separabilia. Hinc, inquit S. Doctor, Pharao, quamvis ut refertur Gen. 41 sub boum & spicarum figuris, fertilitatis ac sterilitatis futura signum accepit, non tamen dicendus est Propheta, cum rerum per illud significatarum notitiam ex eo non accepit, sed Propheta fuit Josephus, qui per illa signa res etiam significatas didicit, ac prædixit. Sic ergo audire potest quis

V. *Quo pacto Deus primo Angelo de Fidei mysteriis sit locutus.*

Quævis res extrinsecus potest esse vox.

VI. *Motiva credibilitatis, ex quibus colligere potuit Angelus apprehensionem illam fuisse locutionem Dei.*

Nihil mali tunc angelo provenire potuisset si invincibiliter credidisset falsum.

VII. *Non erat Angelo metaphysicè evidens illam esse locutionem Dei.*

VIII. *Ostenditur, aliud esse audire locutionem, aliud esse quid sit locutio.*

quis locutionem; & tamen non scire quod sit locutio.

IX.
Deus per simplicem rei alicujus representationem sapius Propheta est locutus.

Quod verò hac ratione Deum cum Angelis loqui non repugnet, ex eo clarè constat, quod hoc modo sapius cum Prophetis eum locutum esse sit manifestum, per simplicem scilicet quandam apprehensionem & representationem imaginariam, illam ulterius ad aliquid aliud significandum ordinando. Sic Danieli locutus est per visionem quatuor bestiarum, de mari ascendentium, ut habetur Danielis septimo. Zacharias etiam vidit virum in equo rufo inter Myrteta: & alia id genus plurima, quorum plenæ sunt sacrae literæ. Has autem veras fuisse Dei locutiones constat, nam ad aliquid aliud significandum semper ordinabantur, ut patet ex contextu. Unde Zacharias cap. 1. vers. 7. huic visioni præmittit: *Factum est verbum Domini ad Zachariam &c.* Num. etiam 12. vers. 6. dicit Deus: *In visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum.* Per simplicem ergo rei alicujus apprehensionem loqui etiam Deus potest Angelo.

Simplex rei alicujus apprehensio potest esse locutio.

X.
Ex hac apprehensione à Deo immixta non poterat evidenter scire Angelus, eum rem per illam significatam dicere.

Dices: Deus ita rem hanc Angelo per apprehensionem illam proposuit, ut evidenter, evidentiam saltem morali ei constaret esse Dei locutionem, & teneretur eam credere, saltem quoad specificationem, ita nimirum ut non posset illi dissentire, ergo evidenter hinc sciebat Angelus Deum rem illam affirmare, & consequenter eam esse veram. Negatur tamen consequentia, illa enim apprehensio non magis in unam partem ex se Angelum inclinabat, quam in alteram: & licet, ut supra n. 6. ostendi, ex variis motivis colligere probabiliter posset eam esse Dei locutionem, certò tamen hoc ei non constabat. Hinc nihilominus non tenebatur Deus apprehensionem illam in Angelo non producere, utitur enim hac in re jure suo, & creaturas suas pro libito producit. Hoc verò mirum videri non debet in hac apprehensione, cum ut supra diximus, miracula etiam patrare possit, licet inde homines permissivè, & præter Dei intentionem decipiantur. Unde sicut in superioribus ostendimus de hominibus, ita nunc dico de Angelis, posse scilicet eos per accidens obligari ad credendum falsum, ex infirmitate nimirum creaturæ, summæque ad res divinas & supernaturales improprietate. Idem etiam existimo de primo homine, eum scilicet evidentiam in attestante non habuisse.

Sicut homines, ita etiam Angeli per accidens obligari possunt ad credendum falsum.

XI.
Congruentius multo est, ut illa

Dixi primam Dei ad Angelum locutionem fuisse simplicem apprehensionem, non iudicium, quia conformius est naturæ rationali, ut hoc modo non vi ad mysterii alicujus assensum rapiatur;

sed motivo aliquo proposito inducatur. Deinde, si primus ille actus à Deo impressus Angelo, fuisset iudicium, jam antecedenter necessitatus fuisset ad credendum, ita ut illo instanti discernere non potuisset, cum eodem instanti reali idem affirmare simul & negare nemo possit.

Dei cum Angelo locutio si sit per bonum, non iudicium.

SECTIO SEPTIMA.

Utrum actus Fidei esse possit evidens in attestato.

ACTUS ille Fidei dicitur evidens in attestato, qui tendit in objectum, quod aliunde per medium scientificum innotescit, ut Deum esse, & similia. Querimus itaque an circa objectum hoc modo cognitum dari simul possit actus Fidei. Hanc difficultatem latè discussi in Logica, Disp. 50. ubi dixi, non solum circa idem objectum posse simul in eodem intellectu dari scientiam & fidem, sed etiam in eodem actu posse utramque hanc rationem inveniri. Quæ, cum ibi fusillimè sint disputata, nihilque iis hic addendum occurrat, huic rei in præsentem non censo diutius insistendum.

I.
Quid sit actus Fidei esse evidens in attestato.

Quæres, utrum sicut cum scientiâ, ita etiam cum visione beatâ stare possit Fides divina. Huic etiam objectioni respondi Disputatione illâ 50. Logica, Sect. 3. num. 7. quia tamen Theologica est, hic eam breviter proponendam exilimo. Dico itaque, cum per visionem beatam, quæ de facto datur, omnia quæ hic in viâ obscura sunt, & ad Fidem concurrunt, clarè videantur, ipsa nimirum revelatio, & omnia motiva, quæ jam vident cum rebus quas credebant fuisse metaphysicè connexa, miracula scilicet & alia ad hunc finem fuisse à Deo facta, ut nimirum attestarentur mysterio quod tunc credendum proponebatur; hæc inquam omnia cum clarè videantur, nulla manet obscuritas, in qua fundetur Fides, sed omnis actus est evidens in attestante, ut in superioribus est declaratum. Si tamen visio beatâ talis esset, ut per eam objectum tantum materiale actus Fidei videretur, non revelatio, nec motiva, existimo cum tali visione beatificâ stare posse actum Fidei divinæ. Unde per divinam potentiam unâ cum visione clarâ Dei stare in eodem intellectu potest & actus Fidei, & habitus. Sed de his satis in præsentem; plura hac de re adjiciuntur postea, Disp. 19. sectione secundâ.

II.
Cum visio beatâ quæ nunc est stare nequit Fides.

Omni actus qui jam fertur in beatâ ad divinam revelationem est evidens in attestante.

